

M.A. Music (Instrumental) Semester—IV

GURMAT SANGEET

Paper—XIII

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) Attempt FIVE questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory, which consists of 20 objective type questions, carrying 1 mark each.

(3) All questions carry equal marks.

1. (i) Write two names of Rababi Keertankars.
- (ii) Write two names of Sikh Keertankars.
- (iii) Write the birth and death year of Guru Nanak Dev Ji.
- (iv) Whose 'Bani' is mentioned in Guru Granth Sahib ?
- (v) Write names of four ragas mentioned in Guru Granth Sahib.

Write in TWO lines on the following :

- (vi) Manglacharan.
- (vii) Reet.

- (viii) Guldasta.
  - (ix) Jodi.
  - (x) Shaan.
  - (xi) Tans.
  - (xii) Israj.
  - (xiii) Rabab.
  - (xiv) Names of two Dhadhis.
  - (xv) Names of two Kavishars.
  - (xvi) Write names of books of Sant Sarwan Singh Gandharb.
  - (xvii) Who was Bhai Mardana ?
  - (xviii) Write two lines on the contribution of Mahant Gaja Singh.
  - (xix) What are the elements of classical music in Gurmat Sangeet ?
  - (xx) Name of Sankiran Raga mentioned in Guru Granth Sahib. 20×1=20
2. What do you know about the elements of folk music in Gurmat Sangeet ? 20
  3. Write the brief life sketch and contribution of Sant Sarwan Singh Gandharb. 20

4. Write about the Kavishar tradition of Gurmat Sangeet. 20
5. What is the contribution of Rababi Keertankars in Gurmat Sangeet ? 20
6. Write in detail on any **ONE** of the following instruments :
  - (i) Dilruba
  - (ii) Saranda. 20
7. What are the various Keertan trends of Gurmat Sangeet ? 20
8. Write the contribution of Guru Gobind Singh Ji towards music. 20

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :—
- (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
  - (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ 20 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।
  - (3) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹਨ।
1. (i) ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
  - (ii) ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
  - (iii) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਲ ਲਿਖੋ।
  - (iv) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਬਾਨੀ ਵਰਣਿਤ ਹੈ ?
  - (v) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਉਪਰ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਲਿਖੋ :

- (vi) ਮੰਗਲਾਚਰਨ
  - (vii) ਰੀਤ
  - (viii) ਗੁਲਦਸਤਾ
  - (ix) ਜੋਤੀ
  - (x) ਸ਼ਾਨ
  - (xi) ਤਾਨ
  - (xii) ਇਸਰਾਜ
  - (xiii) ਰਬਾਬ
  - (xiv) ਦੋ ਧਾਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ
  - (xv) ਦੋ ਕਵਿਸ਼ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
  - (xvi) ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
  - (xvii) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
  - (xviii) ਮਹੰਤ ਰਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਉਪਰ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਲਿਖੋ।
  - (xix) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ ?
  - (xx) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। 20×1=20
2. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 20

3. ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਗੰਦਰਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੈ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 20
4. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਵਿਸ਼ਰ ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 20
5. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 20
6. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਾਧ ਉਪਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ :
  - (i) ਦਿਲਰੁਬਾ
  - (ii) ਸਾਰੰਦਾ। 20
7. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਰਤਨ ਰੁਝਾਣ ਕੀ ਹਨ ? 20
8. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ। 20

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਸਭੀ ਮੈਂ ਸੇ ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
 (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ, ਜਿਸਮੇਂ 20 ਵਸ਼ਤੁਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ 1 ਅੰਕ ਹੈ।
 (3) ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕੁ ਹੈਂ।
1. (i) ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੇ ਦੋ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
  - (ii) ਸਿਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੇ ਦੋ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
  - (iii) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਜਨਮ ਤਯਾ ਮ੍ਰਤਯੁ ਕਾ ਸਾਲ ਲਿਖਿਏ।
  - (iv) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਕਿਸਕੀ ਬਾਨੀ ਵਰ੍ਣਿਤ ਹੈ ?
  - (v) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਵਰ੍ਣਿਤ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।

- ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਰ ਦੋ ਲਾਇਨੇਂ ਲਿਖਿਏ :
- (vi) ਸੰਗਲਾਚਰਨ।
  - (vii) ਰੀਤ।
  - (viii) ਗੁਲਦਸ਼ਤਾ।
  - (ix) ਜੋੜੀ।
  - (x) ਸ਼ਾਨ।
  - (xi) ਤਾਮ।
  - (xii) ਇਸਰਾਜ।
  - (xiii) ਰਬਾਬ।
  - (xiv) ਦੋ ਘਾਡਿਯੋਂ ਕੇ ਨਾਮ।
  - (xv) ਦੋ ਕਵਿਸ਼ਰਾਂ ਕੇ ਨਾਮ।
  - (xvi) ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਬ ਕੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
  - (xvii) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਕੌਨ ਥੇ ?
  - (xviii) ਮਹੰਤ ਗਜਾ ਸਿੰਘ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਰ ਦੋ ਲਾਇਨੇਂ ਲਿਖੋ।
  - (xix) ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਸ਼ਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਤਤ੍ਵ ਕਯਾ ਹੈ ?
  - (xx) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਵਰ੍ਣਿਤ ਸੰਕੀਰ੍ਣ ਰਾਗ ਕਸ਼ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
20×1=20
2. ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਤਤ੍ਵਾਂ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਆਪ ਕਯਾ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ? 20

3. संत सरवन सिंह गंधर्ब के जीवन परिचय तथा योगदान को संक्षेप में लिखिए। 20
4. गुरमत संगीत की कविश्र परंपरा के बारे में लिखिए। 20
5. गुरमत संगीत में रबाबी कीर्तनकारों का क्या योगदान है ? 20
6. निम्नलिखित में से किसी एक वाद्य पर विस्तारपूर्वक लिखिए :
  - (i) दिलरबा।
  - (ii) सारंदा। 20
7. गुरमत संगीत के विभिन्न कीर्तन रुझान क्या है ? 20
8. संगीत के प्रति गुरु गोबिंद सिंह जी का योगदान लिखिए। 20